

זה השער לד' צדיקים יבואו בו

קונטרס

עמלה של תורה

עש"ה

כי אדם לעמל יולד, ומאמרם ז"ל (סנהדרין דף צ"ט)
איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה כו'
הוי אומר לעמל תורה נברא.

והוא ליקוט מדברי רבותינו הראשונים והאחרונים ז"ל,
דברים המלהיבים את לב האדם לעמול בתורה ולא זולתה,
ונכללו בו כמה מכתבים קדושים ע"ד הכוללים הקדושים
לאברכים שתורתם אומנתם.

ונחלק לשני חלקים הכל כמבואר בפנים בהקדמה.

עם

ילקוט חובת העמל

בו יבואר מדברי חכמינו ז"ל בש"ס בבלי וירושלמי ומדרשים,
ומדברי רבותינו הראשונים והאחרונים ז"ל, חובת עמלה של
תורה המוטל על האדם, עם כמה פרטים הנוגעים לענין הזה.

ממני המלקט

שלמה ברעוודה

עיה"ק ירושלם תובב"א

שנת תשס"ח לפ"ק

הקדמה

למהדורה ראשונה

בס"ד

המפורסם א"צ ראי'. הגלוי וידוע א"צ סיוע. אמנם כבר אמר הח' בעל **מסילת ישרים** ז"ל כי ישנם דברים שכפי רוב פרסומם וכנגד מה שאמתתם גלוי לכל, כן ההעלם מהם מצוי מאד והשכחה רבה. וע"כ מזמן לזמן נראה צורך לחזק את המפורסמות ולקיים את הגלויות וידועות לנו מאז ומתמיד. ובכל הזמנים אמרו חכמינו ז"ל כי תורה היא מהדברים הצריכים חיזוק, ק"ו בזמננו, דור עקבתא דמשיחא אשר בעוה"ר מתחדשים ומתרבים הנסיונות יום יום, ד' ירחם. וע"כ ראו רבותינו הגאונים (שליט"א) [זללה"ה], מרן בעל **קהלות יעקב**, ומרן בעל **אבי עזרי**, נחיצות לצאת בשער בת רבים, בימים אלה, בדברים חוצבים להבות אש, למען חיזוק התורה בכלל, וחיזוק כוללי האברכים מבצרי התורה בפרט, ובקשונו להביא את דבריהם (שליט"א) [זללה"ה] לבית הדפוס ולפרסמם ברבים.

ונוסף לזה זרזונו רבותינו (שליט"א) [זללה"ה] ללקט כמה וכמה דברים מדברות קדשם של חז"ל הקדושים וגם מרבותינו הראשונים והאחרונים נ"ע, דברים המלהיבים לב האדם לעמלה של תורה בכלל, ודברים שיביאו חיזוק לכוללי האברכים, מבצרי התורה, בפרט, ולחבר הכל ביחד, לתועלת ולחיזוק יתר. והם הם הפנינים היקרים, המאירים לעינים, שאנו נותנים לפניכם היום, בקונטרס הזה אשר שמו יאה לו, **עמלה של תורה**. ובו כללנו מכתבים יקרים ע"ד התייסדות הכוללים בחו"ל לפני שמונים וחמש שנה, תקות המייסדים ז"ל ומסירת נפשם לקיימם. גם הבאנו מכתבים ע"ד גודל נחיצותם של מוסדות כאלה בימינו. גם טרחנו הרבה בס"ד להביא לפני העמלים בתורה, ילקוט מיוחד מדברי חז"ל הק' ורבותינו הראשונים והאחרונים ז"ל, דברים המבארים את גודל החוב המוטל על האדם להיות עמל וטורח וייגע בתורה בכל כחו, ולקבל על עצמו עול תורתנו הק', וכשמו כן הוא, **ילקוט חובת העמל**. כ"ז בחלק ראשון.

ובחלק שני הבאנו ליקוטים מהספר הקדוש, **נפש החיים**, שער ד', אשר בלי ספק יהי' לתועלת רב לחזק את אהבת התורה וכו' בין בני תורה הצמאים לדבר ד'. והוספנו גם את הקדמת רבה"ג הגר"ח **זצ"ל מוולאזין** לביאור הגר"א ז"ל לספרא דצניעותא, בו מגלה לפנינו דוגמא חי' ונפלאה מהמקבל על עצמו עול עמלה של תורה באמת, אשר חז"ל אמרו עליו — זוכה לדברים הרבה. עוד הבאנו כמה דברים, מפז ומפנינים יקרים, מדברי הראשונים

תשמרו וגו' הרי קיום המצות אמור. הא מה אני מקיים את בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה. עכ"ל. והוא מהת"כ ר"פ בחקתי. ואיתא שם עוד, מלמד שהקב"ה מתאוה שיהו ישראל עמלים בתורה וכו' ע"ש. ואם לא תשמעו לי [להיות עמלים בתורה ולדעת מדרש חכמים] ולא תעשו [משלא תלמדו לא תעשו] ואם בחקתי תמאסו [מואס באחרים העושים כו' הרי שבע עבירות הראשונה גוררת השני' וכן עד השביעית ואלו הן לא למד ולא עשה מואס באחרים העושים שונא את החכמים מונע את אחרים כופר במצות כופר בעיקר — כ"ז מפירש"י שם]. הרי לנו שכל הצלחתו או נפילתו ח"ו של האדם תלוי בענין זה של עמלים בתורה.

ורבינו הגדול בעל חזון איש זצוקלה"ה כלל דברים הרבה במלים מעט באמרו (ק"א ח"א סי' ב') כל סגולות לימוד התורה נאמר על עמלה. עכ"ל. מה מאד איפוא ראוי להרחיב קצת את הדיבור בענין זה — **עמלה של תורה** — אשר בשבילה נברא האדם, ובה תלוי' הצלחתו האמיתית, ואשר על ידה זוכה לכל סגולותי' של תורתנו הק'.

בעמלה של תורה נכללו עמל הגוף ועמל המחשבה גם יחד, הן מה שאדם צריך להתרחק מעידוני העוה"ז ולייגע ולצער עצמו וגופו על התורה, הן מה שצריך לייגע מחשבתו בעיון והתעמקות ודקדוק בתורה עד קצה שכלו. ועל כל אופני העמל והיגיעה באו דברי חכמינו ז"ל בהרבה מקומות, ונוכיר מקצתן בס"ד.

איתא במדרש תנחומא (פ' נח) כל מי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה

תנן (אבות פ"ב) הוא הי' אומר אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לך נוצרת. ובביאור הגר"א ז"ל שם ציין מקורו עפ"י הגמ' דסנהדרין (צ"ט ב') ח"ל הגמ' שם, א"ר אלעזר כל אדם לעמל נברא שנא' כי אדם לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא כשה"א כי אכף עליו פיהו הוי אומר לעמל פה נברא, ועדיין איני יודע אם לעמל תורה אם לעמל שיחה כשה"א לא ימוש ספר התורה הזה מפ"ך הוי אומר לעמל תורה נברא, והיינו דא' רבא כולהו גופי דרופתקי נינהו [טרחנין כלומר כל הגופין לעמל נבראו] טובי לדוכי דהוי דרופתקי דאורייתא [אשרי למי שזכה והי' עמלו וטרחו בתורה — כ"ז פירש"י ז"ל]. וכ"א בב"ר (פי"ג) לא נברא אדם אלא לעמל, אם זכה הוא עמל בתורה ואם לא זכה הוא עמל בארץ. אשריו לאדם שהוא עמל בתורה. (ופי' הרד"ל ז"ל, אם זכה הוא עמל בתורה, ואז איננו עובד לאדמה. וכן פי' מהרז"ו שם). ואמרו ז"ל בויק"ר (פכ"ח) עה"פ מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. יכול אף בעמלה של תורה במשמע כו' הא אינו אומר אלא בכל עמלו, בעמלו הוא שאינו מועיל אבל בעמלה של תורה מועיל. וצווחו ז"ל בסנהדרין (שם) על הלומד תורה לפרקים [פירש"י — ואינו לומד תדיר תדיר כו'] ע"ש.

שמעינן מכל הנ"ל שצריך שידע האדם כי לא למנוחה הוא בעוה"ז אלא לעמל וטורח. ותכליתו האמיתי שישים עמלו בתורה, ושתהא עמלו בתורה תדיר תדיר. ואז אינו צריך לעמול ולטרוח במלאכה.

וכתיב אם בחקתי תלכו, פירש"י יכול זה קיום המצות, כשה"א ואת מצותי